

РЕШЕНИЕ

№ 8640

гр. София, 25.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 159 СЪСТАВ, в публично заседание на втори май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ДЕНИЦА Н. УРУМОВА

при участието на секретаря ИВАНКА Н. МОНЧЕВА СТОЙНЕВА
като разгледа докладваното от ДЕНИЦА Н. УРУМОВА Гражданско дело № 20221110148586 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното :

Предявен е иск от М. П. С., ЕГН: *****, с адрес: адрес, чрез адвокат Б. З., срещу „Ф.Б“ ЕООД, ЕИК номер, със седалище и адрес на управление: адрес, представлявано от управителя Пе.Д. за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 793,35 лв., представляваща платена от ищеца сума без основание по Договор за предоставяне на гаранция № 4277856 от 01.10.2021г., поради нищожност на договора, ведно със законна лихва от датата на исковата молба – 05.09.2022 г., до окончателното плащане на дължимото.

Претендират се разноси.

В исковата молба се твърди, че на 01.10.2021 г. ищцата сключила с трето за процеса лице - „Изи Асет Мениджмънт“ АД, договор за предоставяне на паричен заем № 4277856, по силата на който получила сумата от 1500.00 лв. Твърди се, че в чл. 4 от договора било уговорено задължение за длъжника да обезпечи заема с поръчителство, като условията били така поставени, че най-лесно било договорът за поръчителство да бъде сключен с ответника „Ф.Б“ ЕООД – свързано с кредитора лице. В резултат на това ищецът твърди, че поради липса на алтернатива сключил по необходимост с ответната страна договор за предоставяне на гаранция № 4277856, по силата на който заплатил сума в размер на 600 лева, като същата била превеждана на поръчителя на вноски заедно с плащанията по кредита от кредитора „Изи Асет Мениджмънт“ АД. Ищецът излага твърдения, че валидността на договорът за гаранция, като акцесорен такъв, зависила от действителността на договора за заем, в която връзка навежда съображения за недействителност на двата договора. Поддържа, че уговорката в чл. 4 от договора за заем за предоставяне на поръчителство била нищожна, тъй като въвеждала неизпълними от потребителя изисквания за обезпечаване на кредита чрез двама поръчители или банкова гаранция, които условия го принуждавали да избере ответника – свързано с кредитора лице, като гарант по договора. Посочва, че възнаграждението по договора за гаранция не било включено в ГПР, с което се заобикаляла нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Излага доводи, че договорът за гаранция е лишен от основание, тъй като ползвал единствено кредитора „Изи Асет Мениджмънт“ АД, но не и длъжника, като в тази връзка сочи, че процесния договор за поръчителство бил сключен с главния

длъжник, а не с кредитора, което било в противоречие с правилата на чл. 138 и сл. ЗЗД. Ищецът навежда твърдения, че договорът за поръчителство бил нищожен, поради противоречие с добрите нрави, тъй като се целяло да се набави допълнително възнаграждение за кредитора – свързано лице, чрез заплащане на уговорената в чл. 3, ал. 1 от договора сума. Наред с това, уговореното възнаграждение надвишавало с повече от 50% размера на отпуснатия заем, което нарушавало принципите на добросъвестност и справедливост. Ищецът поддържа, че кредитотър, който е икономически по-силната страна, се е възползвал недопустимо от положението си, като си е осигурил допълнително възнаграждение. С оглед изложеното, ищцовата страна счита, че е заплатила на ответника възнаграждение за поръчителство в размер на 600 лв. без основание, като претендира да му бъде възстановена част от същото, а именно – сумата от 10 лв.

В срока за отговор, ответника по делото е депозирал такъв, с който оспорва иска.

Поддържа, че в качеството си на поръчител законосъобразно е получил уговореното между страните възнаграждение, гарантирайки точното изпълнение на задълженията на ищцата по договора за заем, като именно това е и насрещната престация, която е получил ищецът заемател, и договорът не е лишен от основание. Счита, че договорът не е нищожен поради противоречие с добрите нрави, тъй като не било доказано да са нарушени конкретни морални норми и между страните важал принципът на свободно договаряне. Ответникът посочва, че престациите на страните не са явно нееквивалентни, тъй като срещу полученото възнаграждение е поел задължение да отговаря с цялото си имущество за задълженията на заемателя, включително и за последиците от евентуалното неизпълнение, като по този начин стойността на насрещната му престация надвишавала в пъти размера на полученото възнаграждение. Поддържа, че ищецът е имал възможност да избере начина за обезпечаване на задълженията си по договора за заем и не е бил длъжен да сключва процесния договор за поръчителство. Сочи, че в качеството си на търговец основателно е предоставил услугата за обезпечаване на кредита възмездно. Ответникът счита, че наведените от ищеца доводи за нищожност на договора за заем били неотносими, тъй като касали правоотношение между ищцовата страна и „Изи Асет Мениджмънт“ АД. Освен това чл. 143, ал. 2, т. 19 ЗПК, чл. 11 ЗПК и чл. 19, ал. 4 ЗПК били приложими към договорите за кредит, но не и към договора за поръчителство. С тези аргументи моли искът да бъде отхвърлен.

Претендира разноси и прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на ищеца.

В съдебно заседание ищеца не се явява и не се представлява. По делото е постъпило писмено становище, с което поддържа предявения иск и моли съда да го уважи.

Ответника, редовно призован, не изпраща представител.

По делото са ангажирани писмени доказателства, назначена и изслушана е съдебно-счетоводна експертиза.

От събраните по делото писмени доказателства се установява следното:

На 01.10.2021 г. ищеца е сключил договор за паричен заем № 4277856 с „Изи Асет Мениджмънт“ ООД, по силата на който последното е предоставило на ищеца сумата от 1500,00 лева, която ищецът се задължил да върне на 15 равни двуседмични вноски в размер на по 111,11 лв. всяка, заедно с възнаградителна лихва при фиксиран годишен лихвен процент в размер 35% и годишен процент на разходите от 41,73 %. В чл. 4, ал. 1 от договора е уговорено, че заемателят се задължава в срок до три дни, считано от датата на сключване на договора, да предостави на заемодателя обезпечение в една от следните форми: 1) двама поръчители, които да отговарят на следните условия: да представят служебна бележка от работодател за размера на трудовото им възнаграждение; нетния размер на осигурителния им доход да е в размер над 1000 лева; да работят по безсрочен трудов договор; да не са заематели или поръчители по друг договор за паричен заем, сключен с "Изи Асет

Мениджмънт" АД; да нямат неплатени осигуровки за последните две години; да нямат задължения към други банкови и финансови институции; 2) банкова гаранция с бенефициер – Заемодателят, за сумата от 942,12 лева със срок на валидност 30 дни след крайния срок за плащане на задълженията по договора; 3) одобрено от заемодателя дружество-гарант, което предоставя гаранционни сделки.

На 01.10.2021 г. ищеца, в качеството му на потребител, е сключил договор за предоставяне на гаранция № 4277856 с "Ф.Б" ЕООД, по силата на който последното, в качеството му на гарант, се задължило да издаде гаранция за плащане в полза на "Изи Асет Мениджмънт" АД, с наредител-ищеца, с цел гарантиране изпълнението на всички задължения на потребителя, възникнали съгласно договора за паричен заем, както и за всички последици от неизпълнението на задълженията на потребителя по договора за паричен заем, за сума, покриваща, както следва: 1. задължение за връщане на заемната сума в размер на 1500 лева; 2. задължение за плащане на възнаградителна лихва; 3. задължение за плащане на законна лихва за забава в случай на забава на плащането на разходи за събиране на вземането, съдебни разноски и адвокатски хонорари. Съгласно чл. 2 от договора, последният влиза в сила, в случай че потребителят не изпълни задължението си по чл. 4, т. 1 или чл. 4, т. 2 от договора за паричен заем да предостави поръчителство от две физически лица или банкова гаранция в указания 3-дневен срок, а според чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от договора, за поемане на описаните по-горе задължения, потребителят дължи възнаграждение на гаранта в размер на 793,35 лв., платимо разсрочено на вноски, всяка от които в размер на 52,89 лв. по начините, установени в договора за паричен заем. В чл. 3, ал. 3 от договора е посочено, че "Изи Асет Мениджмънт" АД, е овластено да приема вместо гаранта изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждението по договора.

От заключението на приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза се установява, че ищеца е изплатил на ответника по Договор за гаранция № 4277856/01.10.2021 г. сума в размер на 793,35 лв., а по Договор за паричен заем № 4277856/01.10.2021 г. сума в размер на 1634,88 лв.

При така установеното съда направи следните правни изводи:

Предявеният в настоящето производство иск е с правно основание чл.55, ал.1, предл.1 ЗЗД.

Претенцията по чл. 55, ал.1 ЗЗД, предявена от ищеца, почива на твърденията за липса на основание за извършено от него плащане, в резултат от което ответникът е получил суми, които не му се следват. Елементите на неоснователното обогатяване по смисъла на закона са липса на основание, обедняване на едно лице, обогатяване на друго лице и причинноследствена връзка между обедняването и обогатяването, които в настоящия случай са налице.

В правната доктрина и съдебна практика безспорно се приема, че накърняването на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД е налице, когато се нарушава правен принцип било той изрично формулиран или пък проведен чрез създаването на конкретни други разпоредби /в този см. Решение 4/2009 г. по т. д. № 395/2008 г. на ВКС, Решение № 1270/2009 г. по гр. д. № 5093/2007 г. на ВКС, определение № 877 по т. д. № 662/2012 г. на ВКС и др./. Такъв основен принцип е добросъвестността в гражданските и търговски взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и на принципа на справедливостта, е да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Тъй като става дума за търговска сделка, нормата от ТЗ, чрез която е прокаран този принцип, е чл. 289 ТЗ, но общите правила на ЗЗД също намират приложение - чл. 8, ал. 2 и чл. 9 ЗЗД. Според практиката на ВКС преценката дали е нарушен някой от посочените основни правни принципи се прави от съда във всеки конкретен случай, за да се даде отговор на въпроса дали уговореното от страните накърнява добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД. Поради накърняването на принципа на "добрите нрави" по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД, се достига до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното съглашение, до zlepоставяне на интересите на длъжника с цел извличане на собствена изгода на кредитора.

Предвид гореизложените принципни съображения, съдът приема, че процесният Договор за предоставяне на гаранция № 4277856 от 01.10.2021г. е недействителен, поради противоречие с добрите нрави, доколкото единствената цел, поради която е сключен, е установяване на допълнително задължение за длъжника, респ. допълнително възнаграждение за кредитодателя.

Свободата на договаряне не може да бъде използвана за неоснователно обогатяване на едната страна по правоотношението за сметка на другата или да води до нарушаване на други правни принципи, в т.ч. този на добрите нрави – правоотношенията следва да се сключват при спазване на общоприетите и неписани правила на добросъвестност. До нарушаване на този принцип се стига, когато икономически по-силната страна упражнява репресия спрямо икономически по-слабата страна, поставяйки „допълнителни условия“ за сключване на договора, на които придава привидно добровolen характер и привидно право на избор. В процесния случай, чрез поставяне на практически неизпълними условия за обезпечаване на договора за заем чрез поръчителство на две физически лица или банкова гаранция, длъжникът на практика бива задължен да се ползва от опцията за възмездно поръчителство - сключване на договор за гаранция със свързано с кредитора лице, по силата на който заплаща възнаграждение в размер, близък до този на договора за заем. Налице е допълнителното обогатяване на кредитора за сметка на длъжника, което противоречи на добрите нрави и води до извода за нищожност на договора за предоставяне на поръчителство. „Изи Асет Мениджмънт“ АД и ответника „Ф.Б“ ЕООД имат качеството на свързани лица, тъй като при осъществена служебна справка в Търговския регистър съдът установи, че едноличен собственик на капитала на поръчителя е кредиторът по договора за заем "Изи Асет Мениджмънт" АД. По този начин, в разрез с нормите на добросъвестността, е установено допълнително възнаграждение в полза на заемодателя. В случая търговецът, който е икономически по-силната страна в правоотношението, се е възползвал от своето правно положение, като е осигурил допълнително възнаграждение в своя полза, чрез осигуряване на поръчител срещу възнаграждение. Фактически се дължи не възнаграждение за услуга, а договорна лихва, представляваща допълнителна печалба за кредитора чрез фиктивно уговорено възнаграждение в полза на свързано с него лице.

Настоящият състав приема, че не се касае за доброволно обвързване на ищеца с ответника по силата на процесния договор за гаранция. Това е така, доколкото, за да не се стигне до сключване на договор с гаранта, договорът за заем предвижда редица условия, които са кумулативно дадени и следва да бъдат изпълнени в много кратък срок, поради което е обективно трудно да бъдат покрити от заемателя. Кредиторът е дал възможност на насрещната страна в едва 3-дневен срок да му предостави двама поръчители, които обаче трябва да отговорят на множество изисквания – за представяне на служебна бележка от работодател, за работа по безсрочен трудов договор, за сравнително висок осигурителен доход, да не са заематели или поръчители по друг договор, да нямат неплатени задължения към фиска, да нямат лоша кредитна история. Налагането на толкова къс срок за ангажиране на поръчители, и то двама, пречатства всички възможности на длъжника да реагира и да изпълни условията. Той обективно е в затруднение дори да направи опит да потърси поръчители, още по-малко да намери двама такива, които следва да отговорят и на всички посочени условия. Всички тези кумулативно дадени условия навеждат на извод, че изначално е трудно, ако не и невъзможно, тяхното изпълнение, поради което заемателят е принуден да сключи договор с гаранта-ответник по делото. Що се отнася до алтернативната опция за обезпечение, то СРС намира, че тя също поставя трудно преодолими пречки пред заемателя. Касае се за снабдяване с банкова гаранция, в размер за цялото задължение, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора. Доколкото срокът за снабдяване с такава гаранция е едва 3 дни, предвид практиката на банките по проучване на лицата, кандидатстващи за такова обезпечение, фактически е невъзможно за длъжника да придобие такава гаранция. Налага се извод, че и първите две опции по чл.4 от договора всъщност не дават възможност на длъжника да избегне плащането на възнаграждение за поръчителство по третата опция, тъй като са много трудно изпълними.

Съдът приема, че се касае не за дължимо възнаграждение за поръчителство, а за вземане, което се плаща заедно с вноските за главница и лихва, което вземане представлява допълнителна печалба за кредитора, наред с лихвата. В конкретния случай фактически е уговорена допълнителна договорна лихва, която се плаща от длъжника и която е печалба за кредитора по договора за заем. Затова и в договора за предоставяне на гаранция /чл. 3, ал. 3/ изрично е посочено, че „Изи Асет Мениджмънт“ АД е овластено да приема вместо поръчителя изпълнение на задължението на потребителя за плащане на възнаграждение по договора за гаранция, доколкото за свързаните лица е все едно кой от тях ще получи допълнителната парична сума.

Гореизложеното води и до извода, че в конкретния случай договорът за гаранция има за цел да обезщети кредитора за вредите от възможна фактическа неплатежоспособност на длъжника, което влиза в противоречие с предвиденото в чл. 16 ЗПК изискване към

доставчика на финансова услуга да оцени сам платежоспособността на потребителя и да предложи цена за ползването на заетите средства, съответна на получените гаранции.

Въпреки, че всеки един от представените договори - този за заем и този за предоставяне на гаранция, формално представляват самостоятелни договори, двата договора следва да се разглеждат като едно цяло. Тази обвързаност се установява от уговорката за необходимост от предоставяне на обезпечение, сключването на договора за гаранция в деня, в който е сключен самият договор за кредит, както и от изричната уговорка за изплащане на възнаграждението за предоставяне на гаранция на заемотателя, ведно с основното задължение по кредита.

За прецизност следва да се посочи още, че с договора за поръчителство поръчителят се задължава спрямо кредитора да отговаря при неизпълнение от длъжника. По отношение на кредитора той отговаря за чуждо задължение и затова, ако плати, той има регрес срещу длъжника за всичко, което е платил със законната лихва от деня на плащането. Следователно и доколкото по принцип договорът за поръчителство се сключва между кредитора и поръчителя и по силата на последния в полза на кредитора се поражда право да претендира вземането си от още едно лице, поело задължение заедно с главния длъжник, няма пречка този договор да е установен като възмезден, но такова задължение следва да се установи за обезпечения кредитора като насрещна престация срещу поетото от страна на поръчителя задължение. Процесният договор за предоставяне на гаранция обаче по белезите си се различава от договора за поръчителство, поради което установяването на задължение за заплащане на възнаграждение в тежест на главния длъжник и то в полза на свързано със заемотателя лице, следва да се приеме за противоречащо на добрите нрави.

Поради така изложените съображения и доколкото договорът за предоставяне на гаранция е сключен единствено с цел, в разрез с нормите на добросъвестността, да се установи допълнително възнаграждение за кредитодателя, съдът намира, че договорът е нищожен.

Предвид гореизложеното, съдът приема, че иска по чл. 55, ал. 1, пр.1 ЗЗД се явява основателен, тъй като ищецът доказва наличието на имуществено разместване между страните, включително, че не е бил налице годин юридически факт за възникване на правото на парично вземане на ответника за сумата от 793,35 лв. Ищецът е престириал без основание, поради което платеното от него подлежи на връщане. С оглед на това, съдът намира, че ищецът е доказал по делото всички предпоставки от фактическия състав на предявения иск по чл. 55 ЗЗД, поради което същият се явява основателен и доказани в пълния размер.

По разноските:

Предвид изхода на спора, само ищеца има право на разноски, каквото искане е направил и пълномощникът му. С оглед на това и съобразно чл. 78, ал. 1 ГПК, ответника следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените по делото разноски в размер на 750 лв., от които 50 лв. за заплатена ДТ, 300 лв. за адвокатско възнаграждение и 400 лв. за депозит за вещо лице. Съдът намира възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение на ищеца за основателно, предвид фактическата и правна сложност на спора, поради което същото се присъжда в предвидения минимум по чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1/09.07.2004 г. (ред. ДВ. бр.68/31.07.2020 г.), предвид датата на сключване на договора за правна защита и съдействие.

Следва да бъде оставено без уважение искането за присъждане на разноски на ответника.

Водим от горното, Софийски районен съд,

РЕШИ:

ОСЪЖДА „Ф.Б“ ЕООД, ЕИК номер, със седалище и адрес на управление: адрес, представлявано от управителя Пе.Д. да заплати на **М. П. С.**, ЕГН: *********, с адрес: адрес, **сумата от 793,35 лв.** (седемстотин деветдесет и три лева и 35 стотинки), представляваща платена без основание сума по Договор за предоставяне на гаранция № 4277856 от 01.10.2021г., **ведно със законната лихва върху сумата**, считано от датата на подаване на исковата молба- 05.09.2022 г. до окончателното плащане на дължимото.

ОСЪЖДА „Ф.Б“ ЕООД, ЕИК номер, със седалище и адрес на управление: адрес, представлявано от управителя Пе.Д. **да заплати на М. П. С.**, ЕГН: *****, с адрес: адрес, **сумата от 750,00 лв.** (седемстотин и петдесет лева), представляваща направени по делото разноси.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ искането на ответника „Ф.Б“ ЕООД, да бъде осъден ищеца М. П. С., да му заплати направените по делото разноси.

Решението може да бъде обжалвано пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____